

1810 Douwe Jelles Tasma (1754 - 1850)

staartklok

met mechaniek, maan, datum en speelwerk.

De kast met de versierselen op de kap geeft aan dat de klok vroeg biedermeier is. Aan de beide zware gewichten die aan een katrol hangen, zien we al dat dit een bijzondere staartklok is. Over het algemeen hangt er maar één groot gewicht aan een klok voor het gaande werk. Het andere gewicht is voor het speelwerk.

Douwe Jelles was specialist in het vervaardigen van klokken met speelwerk. In de toog treffen we een kamerorkestje aan waarbij de twee dames de luit bespelen en de heer een viool. De armen van de spelers gaan heen en weer. Ze worden aangedreven door het anker en gaan bij iedere beweging van de slinger op en neer.

Het orkestje is op gang te brengen door aan het linker koordje onder de kast te trekken. Het repeteerwerk geeft dan het aankomend uur aan.

In de vier hoeken van de wijzerplaat zijn de vier jaargetijden geschilderd, waarbij de herfst treffende gelijkenis vertoont met Bacchus, de god van de wijn.

Naast het glazen deurtje voor de wijzerplaat, getorste pilasters van mahonie. De klok is verder versierd met parelranden; langs het deurtje en langs de boven- en onderrand van de kast. Het slingergat is rond met een ebbenhouten omlijsting. Het glas voor het slingergat is geëtst met een geometrisch patroon.

Binnen de cijferring aan de bovenkant zien we de datumaanduiding. Aan de onderzijde in de halve cirkel is de maan. Op drie dagen per omgang van de maan van 29½ dag is de maan niet zichtbaar. Het speelwerk bestaat uit 12 bellen en 24 hamers. Op iedere bel wordt met twee hamers geslagen en geven dan een verschillende klank vanwege de plaats waar op de bel geslagen wordt.

Aan de rechterkant van de wijzerplaat zit een knop om de speelrol te verzetten omdat er zes verschillende melodieën te beluisteren zijn.

Voordat het hele uur geslagen wordt op de grote bel wordt het speelwerk in beweging gezet en de gekozen melodie wordt afgespeeld. Op het halve uur wordt op de kleine bel altijd het aantal slagen gegeven voor het hele uur, waardoor je kunt zeggen dat op het halve uur het hele uur wordt aangekondigd.

Identieke klokken komen we tegen met andere namen op de wijzerplaat. Een goed voorbeeld daarvan is Gerke Westerdeik * 1761 - † 1828 uit Franeker die diverse klokken bij Douwe Jelles Tasma heeft gekocht en zijn naam daarop heeft laten zetten.

Museum Joure

